

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך על יסודי

עבודת גמר כמגדלור ללמידה משמעותית

תשע"ט

לילד הייתי נותן כנפיים, אך משאיר אותו ללמוד לעוף בעצמו

גבריאל גרסיה מרקס

למידה משמעותית

תהליך למידה המזמן חווית צמיחה
קוגניטיבית, רגשית וחברתית-ערכית

למידה משמעותית

היא זו בה התלמיד מעורר שאלות,
מאתר מקורות מידע, מעבד מידע ויוצר ידע חדש
הרלוונטי לעולמו האישי ולחיים בעידן הטכנולוגי,
במאה ה-21.

מהי עבודת גמר

עבודת הגמר היא משימה לימודית אישית לבחינת בגרות בתיכון בישראל. היקפה 5 יחידות לימוד בתחום הידע בו היא נכתבת. הכנתה היא על פי כללים ודרישות מקצועיות שנקבעו על ידי הפיקוח באגף לחינוך על יסודי של משרד החינוך, בליווי של מנחה אקדמי עצמאי מומחה לנושא, ובהובלת בית הספר בו לומד התלמיד.

הכנתה של העבודה היא בבחינת שיאו של תהליך למידה משמעותי בדגש מחקרי. היא מתבססת על עקרונות הלמידה האוטנטית בכך שמאפשרת התמודדות עצמאית עם משימה לימודית מעמיקה ומאתגרת ועיסוק בסוגיה שהיא מעבר לנלמד בבית הספר ובתכנית הלימודים וההיבחות. בהכנת העבודה מתבסס התלמיד על ידע מדעי עדכני, דרכי מחקר ודרכי עבודה מדעיים. זאת בליווי ובהדרכה של חוקרים ואנשי מדע. העבודה היא ביטוי ליכולתו המצוינת של התלמיד, לידע ולכלים שרכש ולהתנסויותיו הלימודיות המגוונות.

לפי כללי האגף לחינוך על יסודי במשרד החינוך אפשרות הגשת הצעה לעבודת גמר ניתנת לכלל תלמידי י' או י"א הלומדים בתיכון אינטרני בישראל. העבודה מוגשת במהלך כיתה י"א או י"ב, בהתאמה. תהליך הכנת עבודת הגמר מעודד למידה עצמאית ומחייב השקעה עצמית במחקר אישי, עבודה אישית מחוץ לכתלי הכיתה ובית הספר והשקעה באתגר לימודי ייחודי. עבודות הגמר יעסקו בנושאים שהם מעבר לנושאים הנלמדים באורח שוטף במסגרת תכנית הלימודים הרגילה.

מסגרת הכנת עבודת הגמר

עבודת גמר היא עבודה עצמית, עיונית או עיונית-מעשית, שהתלמיד רשאי להגישה למשרד החינוך כחלק ממשימותיו לקבלת תעודת בגרות. בעבודת הגמר התלמיד יתמודד באופן מעמיק עם סוגיה מדעית מסוימת, אך לא מצופה ממנו בהכרח להגיע לחידוש מדעי.

בעבודת הגמר יושם דגש על כושר הלימוד העצמי של התלמיד, על שימוש בדרכי לימוד מתקדמות, מדעיות ומחקריות, על התמודדותו עם אתגרי למידה וחשיבה מסדר גבוה ועל כתיבה מדעית, ביקורתית ויצירתית. לפי כללי משרד החינוך - תלמיד יכול לכלול בהרכב בחינותיו הגשת עבודת גמר אחת בלבד. בוגר מערכת החינוך ונבחן משנה אינם רשאים לכתוב עבודת גמר. עבודות הגמר וההצעות להן תיכתבנה בשפה העברית או הערבית או האנגלית. כתיבת עבודת גמר באנגלית או בשפה זרה אחרת (גם על ידי עולה חדש) טעונה אישור מראש של המפקח על עבודות הגמר. ההצעות לעבודות גמר חייבות להיות מוגשות בעברית (או מלוות בתרגום לעברית).

עבודת הגמר כמגדלור חינוכי

בית הספר במאה ה-21 חייב להתאים את עצמו לצרכים ההולכים ומתפתחים של עידן זה, ולהקנות לתלמידים ידע, מיומנויות וערכים שיהיו נחוצים ברמה תרבותית, חברתית, כלכלית ואקדמית. עבודת הגמר המאופיינת בלמידת חקר הינה הדרך הגבוהה ביותר האפשרית למיצוי מטרות אלו, והיא אף מובילה לעיסוק בסוגיות אקדמיות וערכיות. מחקר, שהוא חלק מתהליך הלמידה, הינו תהליך חינוכי בעל עוצמה רבה ללומד, המציב בפניו אפשרות ללימוד אוטונומי על קשיו, התורמים ביותר לעיצוב אישיותו של התלמיד. ההתנסות במסגרת בית הספר התיכון לגיבוש התודעה והזהות של החוקרים הצעירים, יוצרת ללומד העצמאי קניין רוחני. החוויה האישית היא המחנכת לאחריות. התלמיד מטביע חותם בתוך עצמו, ואולם גם מול הסביבה הקרובה: הורים, חברים ומורים. החוויה העמוקה שזכה בה התלמיד, תסייע לו לא רק בהמשך לימודיו, אלא כשיעור טוב לחיים. כתיבת עבודת גמר מהווה יישום מיטבי של למידה משמעותית. היא מעודדת למידה מתוך סקרנות, מכוונת אישית, ורכישת מיומנויות לימוד, חקר וכתובה. כתיבת עבודת הגמר מאפשרת לתלמיד לפרוץ את גבולות הכיתה ובית הספר בתהליך ההתקדמות האישית. למידה מסוג זה מגבירה מוטיבציה, ומביאה לידי ביטוי מגוון תפקודי לומד, וביניהם ניהול הלמידה, התפקוד הקוגניטיבי, המטה קוגניטיבי, התפקוד התוך אישי והבין אישי. ידועה אמירתו של אלברט אינשטיין "מה שחשוב הוא - לא להפסיק לשאול". בדרך כלל, תהליך הלמידה דורש מהתלמיד לספק תשובות. לעומת זאת, עבודת הגמר מאפשרת להעלות שאלות, ורק בסופו של תהליך מאתגר, מגיע תורה של התשובה. מכאן שהדרך חשובה ומשמעותית לא פחות מן המטרה. תלמידים המבקשים לחוות חווית לימוד ייחודית זו, מוזמנים להיכנס לתהליך מרתק זה. מטרתנו המשותפת: הגדלת מספר התלמידים הכותבים עבודות גמר, תוך שמירה קפדנית על אמינות ומהימנות העבודות, לטובת טיפוח מצוינות אישית, אקדמית וערכית במערכת החינוך בפרט ובחברה הישראלית בכלל.

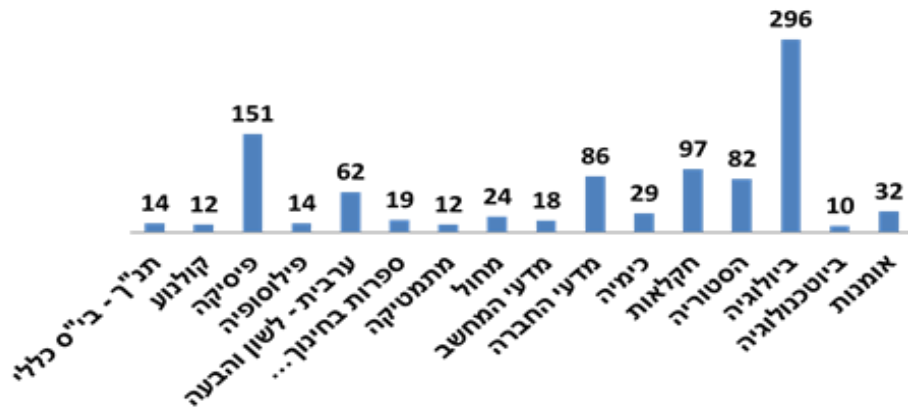
אנו קוראים לכם אנשי החינוך וההורים להיות שותפים שלנו בהובלת הזדמנות ייחודית זו, לתמוך בתלמידים בבחירה בדרך זו של למידה והתנסות, ולסייע להם בתהליך המשמעותי של כתיבת עבודת הגמר.

תחומי הדעת

ניתן לכתוב עבודת גמר בתחומי דעת שונים – מדעי הרוח, מדעי הטבע והחיים, מדעי החברה, מדעי המחשב, מתמטיקה, שפות, אמנויות, ועוד. לתחומי הדעת השונים גם דרכי חקר וכתובה שונות. בעבודה בינתחומית יש להחליט על תחום הדעת העיקרי, ולכתוב בהתאם לדרך החקר והכתובה בו.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך על יסודי

באתר עבודות הגמר של משרד החינוך מפורטות הנחיות כתיבת עבודות גמר בהתאם לתחומי הדעת השונים.

התפלגות עבודות הגמר בשנה"ל תשע"ו על פי תחומי הדעת. סה"כ כאלף עבודות.
תחומי דעת בהם הוגשו פחות מעשר עבודות אינם נכללים בדגם

עבודות גמר ומסקנות ועדת ביטון

עבודות גמר בתחומי דעת שונים כגון ספרות, קולנוע, היסטוריה, מחשבת ישראל, תורה שבע"פ, תיאטרון, מדעי החברה, מחול, מוסיקה, ועוד הינן אחת הדרכים המומלצות לקידום ויישום מסקנות ועדת ביטון להעצמת מורשת יהדות ספרד והמזרח במוסדות החינוך.

עבודה שיש בה חלק יצירתי

בתחומי דעת שונים כגון מחול, אמנות, ספרות, קולנוע, תיאטרון, ספורט, ועוד, ניתן ליצור עבודת גמר עיונית (60%) ולצרף אליה עבודה יצירתית (40%). חייב להיות קשר ברור ומוסבר בין שני חלקי העבודה.

מסגרת כתיבת עבודת גמר

עבודת הגמר יכולה להיכתב על ידי תלמיד הלומד בפועל בחטיבה עליונה. עבודת הגמר היא אישית. נושא העבודה יהיה נושא שלא נדון בהרחבה במסגרת תכנית הלימודים. העבודה עשויה להיות המשך והעמקה לפרק לימוד שנלמד בבית הספר, או דיון וחקר של נושא שאינו קשור לתכנית הלימודים ולתחומי הדעת אותם למד התלמיד.

הגשת עבודת גמר מתאפשרת בהתאם להחלטת בית הספר (מנהל, מחנך, רכז פדגוגי) אשר ישקול את כושר ההתמדה של התלמיד ויכולתו ללמידה עצמאית.

ניתן לבחור בין שני מסלולי כתיבה של עבודת גמר:

1. עבודה צמודה לתחום דעת אותו לומד התלמיד

עבודת גמר בתחום דעת אותו לומד התלמיד באופן מסודר עם כיתתו, מגיע לכל השיעורים ועומד בכל המטלות שדרש המורה, ובנוסף בוחר התלמיד להתעמק בסוגיה מיוחדת בתחום. עבודת גמר צמודה מהווה תחליף להיבחנות החיצונית באותו תחום דעת. עבודה צמודה יכולה להוות תחליף גם למקצוע חובה. עבודת גמר המחליפה מקצוע חובה חייבת להיות עבודה צמודה.

2. עבודה בלתי צמודה

עבודת גמר בתחום דעת אותו לא לומד התלמיד במסגרת קבוצת לימוד בבית הספר

א

עבודת גמר בתחום דעת אותו לומד התלמיד בבית הספר והוא מעוניין להרחיבו ולהוסיף בו 5 יחידות נוספות באמצעות הכנת עבודת גמר.

עבודה עצמאית של התלמיד

חובה להקפיד על עצמאות העבודה של התלמידים בעת הכנת ההצעה ובכל שלבי העבודה ומרכיביה. עבודות שלא תהיה בהן הקפדה מלאה על עצמאות העבודה של התלמיד, לכל אורך תהליך ההכנה ולדיוק בפרטים המדווחים על התלמיד ולימודיו – תפסלנה.

שאלת המחקר

הבסיס לעבודת הגמר הינו שאלת מחקר. באמצעות קריאת מאמרים ומחקרים, ובעבודות במדעים אף באמצעות מחקרים מעשיים, מגיע התלמיד לתשובה על שאלת המחקר. כל פרקי העבודה, מן המבוא ועד הסיכום, מביאים באופן מובנה אל התשובה לשאלת המחקר.

הגורמים המעורבים בתהליך כתיבת עבודת הגמר – הגדרות ותפקידים

בית הספר

באחריות מנהל בית הספר לעודד את התלמידים לכתוב עבודות גמר ולהביא בפניהם מידע זמין על התהליך. יש להביא לידיעת התלמידים והוריהם את מסגרת הכללים והנהלים, לוח הזמנים, מידע על

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך על יסודי

הגמול בו מזכה העבודה, על מעמדה ודרך רישומה בתעודת הבגרות, אופי תהליך הכנת ההצעה והעבודה והנדרש בה. יש חשיבות לכך שהתלמידים יכירו, מלכתחילה, את תהליך ההערכה ומרכיביו. על בית הספר מוטלת האחריות ללוות את התלמיד, וכן לוודא שכל תהליך החקר והכתיבה נעשה ע"י התלמיד עצמו. אין להסתפק בהעברת אחריות זו אל המנחה. מומלץ למנות בבית הספר רכז לעבודות הגמר, שיהיה אחראי על הבהרת המידע וליווי תהליך החקר והכתיבה.

המנחה המלווה את הליך המחקר והכתיבה

תפקידו של המנחה ללוות את התלמיד במהלך המחקר, החל משלב כתיבת ההצעה ועד לכתיבת עבודת הגמר והגשתה. המנחה ייבחר על ידי בית הספר בתיאום עם התלמיד. מנחה עבודת הגמר יהיה בעל תואר שני בתחום הדעת בו נכתבת העבודה. במקרים חריגים יאושרו ע"י היחידה לעבודות הגמר מנחים בעלי תואר ראשון. עפ"י שיקול הדעת של היחידה לעבודות הגמר והמפמ"ר, תידרש בתחומי דעת שונים עבודה בפועל של המנחה כחוקר.

במגזר החרדי יוכל להיבחר מנחה בעל תואר ראשון אקוויולנטי, המגיש לבגרות בהיקף 5 יח"ל. קיימת עדיפות למנחה שאיננו מצוות בית הספר. במקרים חריגים יש לפנות אל היחידה לעבודות גמר לבקשת אישור למנחה מצוות בית הספר.

המנחה ינחה עד שלושה תלמידים בשנה. במקרים חריגים יש לפנות אל היחידה לעבודות הגמר לבקשת אישור למספר גבוה יותר של תלמידים מונחים.

על פי הצורך יכול בית הספר למנות שני מנחים לתלמיד הכותב עבודת גמר. קרוב משפחה מדרגה ראשונה לא יוכל לשמש כמנחה עבודת גמר. מימון המנחה נעשה ע"י משרד החינוך ומותנה בהגשת עבודת הגמר.

התלמיד

התלמיד הוא כותב העבודה. הוא מלווה על ידי המנחה, ורשאי להיוועץ בגורמים שונים נוספים, אולם עליו לכתוב את העבודה במלואה באופן אישי ועצמאי.

מעריך העבודה

בודק העבודה ייבחר על ידי אגף א' לחינוך על יסודי בשיתוף עם מפמ"ר תחום הדעת ועם אגף הבחינות. האחריות לאיתור המעריך ולהפעלתו היא על משרד החינוך. לאחר סיום בדיקת עבודת הגמר, יזמן המעריך את התלמיד לשיחה. הערכת שיחה זו מהווה 20% מציון המעריך.

מטה משרד החינוך

בתהליך הכנת עבודות הגמר מעורבים גורמי מטה רבים ובהם: אגף א' לחינוך על יסודי. האגף הוא הגורם המרכז את המהלך. אליו מגיש בית הספר את ההצעות לאישור, ממנו מתקבלות התשובות ואליו מוגשות העבודות בגרסתן הסופית.

הצעת מחקר

השלב הראשון בכתיבת עבודת גמר הינו כתיבת הצעת מחקר. להכנת ההצעה יש להקדים עיון וחקר מעמיקים!! ההצעה כוללת את שאלת המחקר, ראשי הפרקים של העבודה, תיאור מהלך העבודה המתוכננת, וכן ביבליוגרפיה ראשונית ולוח זמנים מתוכנן. ההצעה תהיה מנוסחת היטב, תמציתית, בהירה, עניינית ומבוססת (יש להימנע מכתובה ארוכה שלא לצורך). ההצעה תכתב על פי המקובל בתחום הדעת של העבודה. ראו בנספח לערכה זו דגם להצעת מחקר. הצעת המחקר מועברת באמצעות מערכת מקוונת לפיקוח על עבודות הגמר ולמפמ"ר המקצוע בו בחר התלמיד לעסוק, והם מאשרים את הצעת המחקר או דורשים תיקונים. לאחר אישור ההצעה פתוחה הדרך בפני התלמיד להמשיך ולפתח את העבודה באופן המיטבי. בהערכת העבודה נבדקת הלימתה להצעה. אין להגיש להערכה עבודה שהכנתה לא נעשתה על פי ההצעה שאושרה.

מערכת מקוונת

כל תהליך הטיפול בהצעות, משלב הגשתן ועד לאישורן, נעשה באמצעות המערכת המקוונת של עבודות הגמר. הגישה למערכת זו נעשית מתוך אתר עבודות הגמר, באמצעות שם משתמש וסיסמה. אלה הם פרטי הזדהות המשמשים את בתי הספר לכל שימושי המנב"ס. הצעת המחקר תשלח באמצעות המערכת מקוונת.

האישור להצעה יינתן אף הוא באמצעות המערכת המקוונת. אם התלמיד התבקש לבצע תיקונים בעבודה, עליו לבצעם תוך חודש, וההצעה תשלח שנית באמצעות המערכת המקוונת.

לרשותכם סרטון הדרכה לשימוש במערכת המקוונת -

<http://meyda.education.gov.il/files/minhelet/AvodotGemer/AvodotGemer.htm>

בשאלות טכניות ניתן לפנות אל מוקד התמיכה בטלפון 03-6906600 ולמוקד הסיסמאות בטלפון 03-9298888.

שפה

העבודה נכתבת בעברית.
תלמידים ערבים ודרוזים יכולים לכתוב את העבודה בערבית.
כתיבת עבודת גמר באנגלית או בשפה זרה אחרת (גם על ידי עולה חדש) טעונה אישור מראש של הפיקוח על עבודות הגמר. אישור זה מותנה בבחינת אפשרויות ההערכה.
ההצעה תכתב בעברית. ניתן לצרף לה תרגום בשפה בה תכתב העבודה.

לוח זמנים

יידוע התלמידים על אפשרות כתיבת עבודת גמר – תחילת כתיבה י'
כתיבת הצעת מחקר והגשתה – עד 31.1 בכתה י' או י"א
כתיבת העבודה והגשתה – עד 30.12 בכתה י"א – למי שהגיש הצעה ב י', בכתה י"ב – למי שהגיש הצעה ב י"א
פגישה עם מעריך העבודה – לאחר בדיקת העבודה יזמן המעריך את התלמיד לשיחה על העבודה.

תהליך הערכת העבודה

הערכת עבודת גמר ניתנת בידי מומחה ידע בתחום בו היא נכתבה. בסיום קריאת העבודה, מזמן המעריך את כותב העבודה לשיחה על העבודה. השיחה מהווה 20% מן הציון שנותן המעריך.

ציון העבודה

<u>עבודת גמר שאינה צמודה</u>	<u>עבודת גמר צמודה</u>
30% ציון הניתן ע"י מנחה העבודה	30% ציון הניתן ע"י מנחה העבודה
70% ציון הניתן ע"י מעריך העבודה	50% ציון הניתן ע"י מעריך העבודה
	20% ציון שנתי הניתן ע"י ביה"ס

רישום בתעודת הבגרות

עבודת הגמר נרשמת בתעודת הבגרות : מקצוע, עבודת גמר, 5 יח"ל והציון לצדו, לדוגמה - ביולוגיה
עבודת גמר 5 יח"ל וציון.

ערעור

ציון העבודה נשלח לבית הספר באמצעות אגף הבחינות. במידה וחל שיבוש בהליך ההערכה ישנה אפשרות ערעור על הציון ואז נבדקת העבודה בשנית, בתהליך חדש ועצמאי (נטול מידע באשר לציון ולמעריך הראשון שניתן). הציון האחרון הוא הציון הסופי והקובע ואין לערער עליו.

סייגים בכתיבת העבודה ובהנחייתה

אפשרות הגשת הצעה לעבודת גמר ניתנת לכלל תלמיד/ת הלומד/ת בתיכון אינטרני בישראל. בוגר מערכת החינוך ונבחן משנה אינם רשאים לכתוב עבודת גמר. בעבודת גמר מודגש ההיבט של בחינת יכולתו האישית של התלמיד והישגיו; לפיכך לא תיכתב עבודה משותפת.

שני תלמידים (או יותר) אינם רשאים להגיש עבודה זהה או עבודה בנושא זהה. הורה או בן משפחה קרוב אינם יכולים לשמש כמנחים.

רכז עבודות הגמר

רכז עבודות הגמר אחראי לכל תהליך כתיבת העבודה.

- א. יידוע, פרסום ושיווק לגבי האפשרות לכתוב עבודת גמר כחלק מתעודת הבגרות.
- ב. ליווי התלמידים בתהליך כתיבת העבודה החל משלב הרעיון בתחילת כתיבתה י"א ועד הגשת העבודה בינואר י"ב.
- ג. עזרה במציאת מנחים לתלמידים כותבי העבודות בנושאים השונים.
- ד. קשר עם המנחים במהלך כתיבת העבודה.
- ה. הקפדה על עמידה בסטנדרטים הנדרשים לכתיבת העבודות ועמידה בלוחות הזמנים.
- ו. שליחת ההצעות באמצעות המערכת המקוונת ומעקב צמוד אחרי ההנחיות המתקבלות במערכת.
- ז. שליחת העבודות המוכנות עם הטפסים הנלווים למשרד החינוך.
- ח. שליחת טפסי התשלום למנחים לפיקוח על עבודות הגמר.
- ט. קשר עם הפיקוח על עבודות הגמר, בהתאם לצורך.
- י. השתתפות בכנסי רכזי עבודות הגמר המתקיימים אחת לשנה.
- יא. ביסוס מעמד עבודות הגמר כשיא של למידה משמעותית העומדת בסטנדרטים אקדמאים וזאת ע"י פעולות כגון: פרסום העבודות, שליחתן לפרסים השונים, הפקת ערב עבודות גמר. חשוב שאם תלמיד מקבל פרס, תהיה משלחת מכובדת מבית הספר בטקס.

ועדת חריגים

הפיקוח על עבודות הגמר הקים ועדת חריגים שתדון בכל בקשה חריגה להגשת הצעה במועד מאוחר, איחור בהגשת עבודה, החלפת מנחה, החלפת נושא, וסוגיות נוספות הדורשות אישור מיוחד.

אתר עבודות הגמר

באתר הפיקוח על עבודות הגמר תוכלו למצוא פרטים נוספים בנושא, וכן את הכללים והדרישות המקצועיות העומדים ביסוד הכנתה של עבודת הגמר בתחומי הדעת השונים.
<http://cms.education.gov.il/educationcms/units/avodotgemer>

הגשת העבודות להערכה

יש להגיש את העבודה המודפסת בליווי המסמכים הבאים:
דף פרטי העבודה (בו מצוין אישור ההצעה). דף זה יודפס ע"י ביה"ס, מתוך מערכת עבודות הגמר, וימולא בכתב יד.

מכתב מנהל

מועד הגשת העבודות להערכה הוא 31.12 בכל שנת לימודים.
במקרים בהם יש צורך באורכת זמן להשלמת העבודה, יש לפנות בכתב אל הפיקוח על עבודות הגמר (באמצעות הדוא"ל) סמוך למועד ההגשה.
את העבודה יש לשלוח בדואר (רגיל) אל גב' שוש סעדון, אגף הבחינות, רח' שבטי ישראל 29, ירושלים.

טפסים לתשלום שכר מנחים:

הטפסים יודפסו ממערכת עבודות הגמר ע"י בתי הספר, יועברו אל המנחים להשלמת הפרטים, ויוחזרו אל בית הספר שיעבירם לפיקוח.
הטפסים יוגשו אל הפיקוח על עבודות הגמר, רק לאחר הגשת העבודה להערכה.

שאלות וביורים

בשאלות ניתן לפנות אל הפיקוח על עבודות הגמר - ד"ר מרים וייטמן טלפון 02-5603332-050
8695054 miriamwe@education.gov.il . בכל פניה וביור יש לציין את מספר הזהות של התלמיד
ואת שמו המלא. הקשר עם הפיקוח על עבודות הגמר יהיה באמצעות בית הספר. תלמידים והורים
יפנו בשאלותיהם אל מנהל בית הספר או אל המורה המרכז את הטיפול בנושא.

מדברי תלמידים

במבוא לעבודת גמר בפיזיקה כתבה אופיר שוורץ מבית ספר מנור כברי:
הייתה זו תקופת החורף וכבר התחיל לרדת שלג בחרמון. בתחזית מזג האוויר בטלוויזיה הציגו
תמונה של פתיתי שלג. צורתם סקרנה אותי מיד. המבנה העדין והמיוחד של פתיתי השלג עורר בי
שאלות רבות. מה גורם להם להיראות כך? איך דבר זה קורה? האם אהיה מסוגלת אי פעם לראות
דבר דומה לזה בעיני? כל השאלות האלו עוררו בי רצון לחקור את הנושא, ואף ליצור בעצמי פתיתי
שלג באופן מלאכותי ומבוקר.

שחף כהן מתיכון עמי אסף בשרון כתב בעבודת הגמר בכימיה:
לאורך כתיבת העבודה נוכחתי בפער משמעותי בין הידע שהיה ברשותי לבין הידע הדרוש לצורך
ביצוע המחקר. קראתי מאמרים רבים ומסובכים, נחשפתי לפיזיקה וכימיה ברמות שלא הכרתי
מלימודי בבית הספר. אני שמח שנפלה בחלקי ההזדמנות להשתתף במחקר מדעי בגיל כה צעיר,
ומקווה שגם בני נוער אחרים יזכו להזדמנות דומה.

בהקדמה לעבודת הגמר בספרות כתבה שירה וייטמן מאולפנת נווה חנה בגוש עציון:
אהבתי תמיד את מקצוע הספרות בזכות מורים מעולים שהיו לי, והאפשרות לחקור בעצמי ולכתוב
עבודת גמר ייחודית ועצמאית בתחום דעת זה – תרמה לי רבות. האפשרות לכתוב עבודת גמר
מהווה אופציה ללימוד בצורה אחרת – לחקור באופן עצמאי נושא מעניין, לבחור באופן אישי ומושכל
את הספרים שברצוני לנתח, להתלבט ולהחליט על מבנה המחקר, ולהצליח להעלותו על הכתב.
זוהי גם אפשרות ליצור קשר עם מנחה שמתעניינת כמוני בנושא בו בחרתי, ועוסקת בו מזוויות בלתי
שגרתיות. זוהי הזדמנות לעסוק בשאלות ערכיות ומוסריות משמעותיות, ודרך להפיכת הלמידה
לחוויה משמעותית, שהובילה אותי לחשוב באופן חדש על העולם סביבי.

בסיום עבודת הגמר בתנ"ך כתבה עדי ליפרנד מתיכון אזורי מגידו:
אני מודה על הזדמנות הפז שניתנה לי לעשות את העבודה הזאת, אשר אפשרה לי ללמוד ולחקור
את התנ"ך, את ההיסטוריה של העם היהודי, ובעצם את בסיס הזהות של כל יהודי באשר הוא.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך על יסודי

את מסכת התודות בעבודת הגמר ב**מוזיקה** חותמת יעל רונן מתיכון מעלה שחרות בקיבוץ יטבתה במילים אלו:

תודה גדולה לצוות גן תמר בקיבוץ יטבתה ולצוות גן אשלים בקיבוץ קטורה על שפתחתם בפני את הדלת ואת הלב, ועל שיתוף פעולה יוצא דופן וכלל לא מובן מאליו. תודה להורי הילדים בגנים הללו שנתנו בי אמון, וסמכו עלי בעבודה עם ילדיהם. ותודה ענקית לילדים המדהימים והמיוחדים שהשתתפו במחקר זה, והם האור שמאחורי הכתוב. גרמתם לי הנאה אמיתית בעבודה זו, והענקתם לה משמעות רבה, שהיא מעבר למילים ונתונים.

במבוא לעבודת גמר ב**ספרות** בנושא "האמונה והבדידות בשירת לאה גולדברג" כתבה אחינעם וירט מתיכון שק"ד בשדה אליהו על דרכה אל כתיבת עבודת גמר:

כשהציגו בפני כיתתנו את האפשרות לכתוב עבודת גמר, המנחה שלי, דליה (שהייתה אז מחנכת מחליפה בכיתתי) אמרה כך: "מכל שנות בית הספר, הדבר החזק ביותר שאני זוכרת היא עבודת הגמר שכתבתי". השתכנעתי וחפצתי בלימוד אמיתי שלא יישכח לאחר סיום לימודי בבית הספר, לימוד שפיתחתי בעצמי והעמקתי בו... במהלך כתיבת העבודה למדתי רבות על עצמי מתוך התבוננות וניתוח שיריה של גולדברג. ניתן למצוא אותי בין כל שורה ושורה בעבודה, בכל ניתוח משתקפים רגשותיי ודעותיי. החיבור העמוק שנוצר ביני לבין המשוררת, גרם לכך שלעתים השתוקקתי למפגש עמה, סקרנותי גברה עליי ורציתי לדעת מה היא הייתה חושבת אילו קראה את עבודתי. השילוב בין הספרות המודרנית של גולדברג לבין הגותו המודרנית של הרב סולובייצ'יק, בין ספרות חילונית לבין מחשבת ישראל, הפיחו במפרשיי נפשי רוח חדשה. הרגשתי שזהו כבוד גדול עבורי להפגיש בין שני העולמות והטקסטים של היוצרים הגדולים הללו, בין שני זרמים מחשבתיים שהתחברו בדפי עבודה זו. העיסוק בחיפוש אחר מקומו של האלוהים בחיי, משתקף בעבודה בצורה מובהקת. מתוך צורך אישי בחיפוש זה, יצקתי את התלבטויותיי וסערות נפשי לתוך העבודה.

שמרו על קשר

שפרה סטרוסקי, ממונה תחום עבודות גמר shifrast@education.gov.il

ד"ר מרים וייטמן, מדריכה ארצית על עבודות גמר 02-5603332 miriamwe@education.gov.il

אתי סתיו, רכזת עבודות גמר בחינוך ההתיישבותי 03-6898804 ettyst@education.gov.il

טלפון משרד: 02-5603331/2

פקס משרד: 02-5602341

כתובת משרד: משרד החינוך, בניין לב רם, רחוב דבורה הנביאה 2, ירושלים 9510402

אתר הפיקוח על עבודות גמר: <http://cms.education.gov.il/educationcms/units/avodotgemer>

אנו מאחלים לכם למידה מעמיקה והצלחה בתהליך המחקר והכתיבה

"לילד הייתי נותן כנפיים, אך משאיר אותו ללמוד לעוף בעצמו"

נספח – דגם מומלץ למבנה הצעת מחקר לעבודת גמר

שם התלמיד

ת.ז.

כתובת

טלפון

מייל

שם המנחה

ת.ז.

כתובת

טלפון

מייל

דרג אקדמי

מקום עבודה

שם בית הספר

סמל בית הספר

כתובת

טלפון

תחום העבודה

נושא העבודה

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך על יסודי

מטרת העבודה

שאלת המחקר

שיטת המחקר (סעיף הכרחי בעבודות במדעי הטבע, החיים והחברה. בתחומים אחרים – ניתן לוותר עליו אם מתקשים להגדירו).

מהלך המחקר (כנ"ל)

חלקו של התלמיד במחקר (סעיף הכרחי בעבודות במדעי החיים וכן בעבודות במדעי הטבע ובמדעי החברה אשר הינן חלק מפרוייקט רחב יותר)

ראשי פרקים

רקע תיאורטי - כשני עמודים. יש לצטט או להזכיר מקורות ביבליוגרפיים, ולציין בהערות שוליים את המקור המדוייק.

קיימים שלשה דגמים אפשריים לרקע התיאורטי, ניתן לבחור באחד מהם:

א. הסבר כללי על נושא העבודה.

ב. הסבר התכנים של כל פרק ופרק.

ג. חלק מפרק מרכזי של העבודה, וכמה משפטים המתייחסים לעבודה כולה.

ביבליוגרפיה (לפחות חמישה פריטים)

לוח זמנים מתוכנן